

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. septembra 2001, sp. Zn. Ndt76/2001)

1. Za neoprávnené nakladanie s dielom v zmysle ustanovenia § 152 ods. 1 Trestného zákona, ktoré je trestnoprávnou normou s blanketnou dispozíciou, treba považovať, okrem privlastnenia si autorstva k dielu, aj akékoľvek uverejnenie diela bez súhlasu autora v tých prípadoch, v ktorých súhlas je potrebný. Preto konanie, na základe ktorého dochádza k takémuto vydaniu diela, napĺňa objektívnu stránku uvedeného trestného činu.
2. Za miesto spáchania trestného činu porušovania autorského práva podľa § 152 ods. 1 Trestného zákona v zmysle § 18 ods. 1 Trestného poriadku treba považovať aj miesto, kde došlo k uzatvoreniu zmluvy o vydaní (vytlačení) diela, jeho vytlačení a následnému rozširovaniu diela v rozpore s predpismi autorského práva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uvedeným uznesením rozhodol, že príslušným na vykonanie konania v prvom stupni v trestnej veci obvineného T. H., v obžalobe podanej okresným prokurátorom v Ž. pod. sp. Zn. 1 Pv 273/00, je Okresný súd Ž.

**

Z odôvodnenia:

O obžalobe podanej okresným prokurátorom v Ž. pod sp. Zn. 1 Pv 273/00 na obvineného T. H. pre trestný čin porušovania autorského práva podľa § 152 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona rozhodol Krajský súd v Ž. uznesením z 31. Mája 2001, sp. Zn. 5 T 154/01, tak, že podľa § 314c ods. 1 Trestného poriadku s použitím § 188 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku postúpil predmetnú trestnú vec Okresnému súdu S. ako miestne príslušnému. Podstata žalovaného skutku spočíva v tom, že obvinený T. H. v presne nezistenom čase do 17. januára 1997 si na neznámom mieste zaobstaral neperiodické publikácie (išlo o desať titulov týkajúcich sa diét pri rôznych ochoreniach), ktoré od roku 1995 vydávalo Vydavateľstvo a nakladateľstvo Sdružení MAC, s. r. o., P., poverené autormi publikácií na výkon autorských práv a ktoré obvinený pod hlavičkou svojej firmy Vydavateľstvo T. H., Bratislava, resp. Vydavateľstvo T. H. - Librex preložil, počítačovo spracoval, naformátoval, vytvoril odrazové predlohy s návrhom na tlačenie úvodných strán a k odrazovej predlohe "Cievy" vyhotovil diapozitív obálky a potom v Žilinských tlačiarňach, a. s., Ž. v dňoch 17. januára 1997, 20. februára 1997 a 3. marca 1997 uzatvoril zmluvy, na základe ktorých Žilinské tlačiarne, a. s., Ž. podľa odrazových predlôh a diapozitívu vytlačila tieto publikácie po 4 000, resp. 5 000 kusov z každého titulu, následne ich obvinený prevzal a distribuoval do kníhkupectiev na území Slovenskej republiky v cene od 13, - Sk do 20, - Sk v rozsahu 40 000 výtlačkov, čím spôsobil Vydavateľstvu a nakladateľstvu Sdružení MAC, s. r. o, so sídlom v P. škodu vo výške 662 800 českých korún, v prepočte 762 617, 70 Sk.

Okresný súd Ž. svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v obvode tohoto súdu sa obvinený nedopustil konania, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako trestný čin porušovania autorského práva podľa § 152 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona a že zo skutkovej vety ani nemožno zistiť miesto činu, a teda nie je možné posudzovať miestnu príslušnosť podľa § 18 ods. 1 Trestného poriadku a uplatní sa ustanovenie § 18 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého, ak nemožno miesto činu zistiť, alebo ak boli čin spáchaný v cudzine, vykonáva konanie súd, v obvode ktorého obvinený býva, pracuje, alebo sa zdržiava.

Okresný súd Ž. konštatoval, že zo spisového materiálu zistil, že obvinený pôsobil ako riaditeľ knižného vydavateľstva v S., na Kysuckej ulici č. 14. Má síce trvalé bydlisko v B., ale tam sa na známej adrese dlhodobo nezdržiava, ale zdržiava sa v sídle Vydavateľstva T. H. v S., na Kysuckej ulici č. 14.

Keďže sa podľa jeho zistení obvinený zdržiava a pracuje v obvode Okresného súdu S., rozhodol Okresný súd Ž. vyššie uvedeným spôsobom.

Okresný súd S. uznesením z 13. júla 2001, sp. Zn. 1 T 54/01, podľa § 314c ods. 1 písm. a) Trestného

poriadku a podľa analógie § 188 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku neuznal svoju miestnu príslušnosť na vykonanie konania v predmetnej trestnej veci. Poukázal na to, že zo zápisnice o výsluchu obvineného i priamo z obžaloby vyplýva, že obvinený pôsobí ako riaditeľ knižného vydavateľstva v S., na Kysuckej ulici č. 14 a v meste S. by sa mal i prechodne zdržiavať a uviedol, že zrejme si Okresný súd Ž. zamenil Senec za Senicu, hoci ide o dve rozdielne mestá a sídla okresov.

Ďalej Okresný súd S. konštatoval, že zo spisového materiálu vôbec nevyplýva, že by obvinený býval, pracoval, alebo sa zdržiaval v obvode Okresného súdu S., resp. že by v obvode tohoto súdu bol čin spáchaný, alebo že by tam vošiel najavo.

V dôsledku tohoto svojho rozhodnutia Okresný súd S. predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie sporu o príslušnosť.

Vzhľadom na ustanovenie § 24 Trestného poriadku, podľa ktorého spory o príslušnosť medzi súdmi rozhoduje súd, ktorý je im najbližšie spoločne nadriadený, Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako najbližšie spoločne nadriadený súd Okresnému súdu Ž. a Okresnému súdu S. prerokoval predmetný spor a po preskúmaní veci dospel k záveru, že príslušným súdom na vykonanie konania v predmetnej trestnej veci v prvom stupni je Okresný súd Ž.

Okresný súd Ž. predovšetkým mylne vychádzal z konštatovania, že miesto činu v danom prípade nie je známe, a preto sa má uplatniť ustanovenie § 18 ods. 2 Trestného poriadku.

Ďalšou jeho chybnou bolo, že pokiaľ sa opieral o ustanovenie § 18 ods. 2 Trestného poriadku, mylne uvádzal miesto, kde sa obvinený zdržiava a pracuje - Senicu, hoci je nepochybné, že ide o mesto Senec, ktoré nepatrí do obvodu Okresného súdu v Senici.

Okresný súd S. síce správne poukázal na tento omyl Okresného súdu Ž., spočívajúci zrejme v zámene miest, avšak inak z odôvodnenia jeho rozhodnutia vyplýva, že sa stotožňuje s názorom Okresného súdu Ž., že na vykonanie konania v predmetnej veci prichádza do úvahy súd, v obvode ktorého obvinený býva, pracuje, alebo sa zdržiava, resp. V obvode ktorého vyšiel čin najavo, keď uvádzal, že v jeho obvode čin ani nevyšiel najavo a neprichádza do úvahy ani žiadna z predchádzajúcich alternatív obsiahnutých v § 18 ods. 2 Trestného poriadku.

Ustanovenie § 152 ods. 1 Trestného zákona je trestnoprávnou normou s blanketnou dispozíciou, odkazujúcou na právne predpisy o ochrane autorského práva a práva príbuzného autorskému právu. To znamená, že objektívna stránka trestného činu porušovania autorského práva bude spočívať predovšetkým v takom konaní páchatel'a, ktorým neoprávnene nakladá s dielom spôsobom, ktorý prislúcha len autorovi podľa autorského práva.

Keďže v predmetnom prípade je žalovaný skutok časovo ohraničený jednak od presne nezisteného času do 17. januára 1997, kedy si obvinený zaobstaral vymenované neperiodické publikácie, ktoré preložil, počítačovo spracoval a naformátoval tak, že na základe ním vytvorených predlôh mohlo byť každé z týchto diel vytlačené a jednak je skutok ohraničený dátumami od 17. januára 1997 do 3. marca 1997, kedy obvinený mal uzatvárať zmluvy so Žilinskými tlačiarňami a. s., v Ž., na základe ktorých mali byť diela vytlačené a potom distribuované do predajnej siete, bolo treba v prvom rade vychádzať pri posudzovaní objektu i objektívnej stránky žalovaného trestného činu a následne potom aj z určenia miesta spáchania činu z tých predpisov autorského práva, ktoré boli platné v čase, keď sa mal skutok stať.

V uvedenom časovom ohraničení bol platný autorský zákon č. 35/1965 Zb. O literárnych a umeleckých dielach (ďalej len "zákon č. 35/1965 Zb."), ktorý bol až od 1. januára 1998 nahradený novým autorským zákonom - zákon č. 383/1997 Z. z. Autorský zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Colný zákon v znení neskorších predpisov.

Pokiaľ išlo o práva autora, tie boli uvedené v § 12 zákona č. 35/1965 Zb. Okrem iných práv mal autor podľa § 12 ods. 1 písm. b) citovaného zákona právo s dielom nakladať, najmä rozhodnúť o jeho

uverejnení a udeľovať privolenie na jeho použiť. Išlo o podobné práva ako podľa nového autorského zákona (zákon č. 383/1997 Zb.) uvedené v § 16 ods. 1 písm. e), ods. 2.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 35/1965 Zb. Použiť dielo, pokiaľ to nebolo dovolené priamo zákonom, bolo možné len s privolením autora. Privolenie na použitie diela udeľoval autor zmluvou.

Na to sa vzťahovali ustanovenia § 22 a nasl. Zákona č. 35/1965 Zb. dotýkajúce sa zmlúv o rozširovaní diela. Podľa § 22 ods. 1 tohoto zákona zmluvou o rozširovaní diela udeľoval autor organizácii za odmenu privolenie rozširovať svoje dielo. Podľa § 22 odseku 2 uvedeného zákona zmluvami o rozširovaní diela boli najmä tam uvedené zmluvy, medzi nimi na prvom mieste nakladateľská zmluva.

Nakladateľská zmluva bola upravená v ustanovení § 24 zákona č. 35/1965 Zb. Nakladateľskou zmluvou autor nakladateľstvu udeľoval privolenie vydať slovesné dielo, dielo výtvarných umení alebo fotografické dielo a nakladateľstvo sa zaväzovalo na svoj účet dielo vydať, urobiť opatrenia na jeho rozširovanie a vyplatiť autorovi odmenu.

Podľa § 24 ods. 2 uvedeného zákona pokiaľ trval pomer založený nakladateľskou zmluvou, nemohol autor udeľiť inej organizácii privolenie na vydanie diela bez súhlasu nakladateľstva, okrem ak išlo o súborné vydanie jeho diel alebo o vydanie diela v periodickej publikácii.

Z uvedeného vyplýva, že nakladanie s dielom v rozpore s uvedenými ustanoveniami je porušením autorského práva. Za neoprávnené nakladanie s dielom v zmysle ustanovenia § 152 ods. 1 Trestného zákona treba považovať, okrem iného, akékoľvek uverejnenie diela bez súhlasu autora v tých prípadoch, v ktorých súhlas je potrebný.

V predmetnom prípade autori diel mali previesť svoje právo dielo použiť na nakladateľstvo Sdružení MAC, s. r. o., P., nakladateľskými zmluvami a obvinený mal svojvoľne, bez toho, aby uvedeným nakladateľstvom bolo na neho, resp. jeho vydavateľstvo so súhlasom autorov prevedené právo diela použiť, pripraviť tieto diela na vydanie a uzavrieť zmluvy s tlačiarňou o vytlačení diela a potom ho rozširovať v predajnej sieti po Slovensku.

Okresný súd Ž. chybné považoval za konanie, ktoré by malo naplňovať objektívnu stránku žalovaného trestného činu, len to konanie uvedené v skutkovej vete obžaloby, ktoré malo smerovať k príprave diel na ich vydanie, to znamená v ich preklade z češtiny do slovenčiny a ich počítačovým spracovaním do podoby, v ktorej mohli byť tlačiarňami vytlačené.

Podľa uvedeného autorského zákona (zákon č. 35/1965 Zb.), ak autor previedol svoje právo dielo použiť na nakladateľa nakladateľskou zmluvou, v nej sa nakladateľstvo zaväzovalo na svoj účet dielo vydať a urobiť opatrenia na jeho rozširovanie a vyplatiť autorovi odmenu.

Ak niekto iný ako oprávnený nakladateľ konal spôsobom uvedeným v § 24 ods. 1 citovaného autorského zákona, teda bez súhlasu autora robil opatrenia na vydanie a rozširovanie diela a nevyplatil autorovi odmenu, treba aj konanie, na základe ktorého dochádzalo k vytlačeniu diela, považovať za konanie naplňujúce objektívnu stránku trestného činu z porušovania autorského práva podľa § 152 ods. 1 Trestného zákona. To znamená, že v danom prípade aj uzatvorenie zmlúv obvineným so Žilinskými tlačiarňami, a. s., v Ž. v dňoch 17. januára 1997, 20. februára 1997 a 3. marca 1997 treba považovať za konanie spadajúce do objektívnej stránky žalovaného trestného činu, a potom za miesto spáchania uvedeného trestného činu treba považovať každé miesto, kde dochádza k naplňaniu jeho objektívnej stránky.

Preto možno uzavrieť, že miestom spáchania žalovaného trestného činu v danom prípade je aj Ž., kde došlo k uzatvoreniu zmlúv o vytlačení diel vymenovaných v skutkovej vete obžaloby. V skutkovej vete obžaloby nie je uvedené, kde došlo k prekladom diel pripravovaných na vydanie a kde došlo k ich počítačovému spracovaniu do podoby, v ktorej boli vydané. Z dokazovania zadokumentovaného v predmetnej veci vyplýva, že k prekladom malo dôjsť v L. a k počítačovému spracovaniu v B. - v tom obvode okresného súdu, kde bolo sídlo vydavateľstva obvineného. Aj tieto miesta je možné považovať

v mysle uvedeného za miesta spáchania trestného činu, lebo k použitiu diel nemalo dôjsť len na účel, ktorý zákon č. 35/1965 Zb. v ustanovení § 15 ods. 2 dovoľoval.

Za miesta spáchania tohto trestného činu by sa považovali i všetky miesta, kde boli diela v rozpore s vyššie uvedenými ustanoveniami autorského zákona rozširované, to znamená tie mesta, kde mal obvinený po vytlačení diel tieto distribuovať na predaj, na knižnom trhu. Zo skutkovej vety obžaloby tieto miesta nie sú známe. Iba predaj, na knižnom trhu. Zo skutkovej vety obžaloby tieto miesta nie sú známe. Iba všeobecne sa uvádzajú kníhkupectvá na území Slovenskej republiky. Z dokazovania vyplýva, že niektoré z diel mali byť rozširované predajom v kníhkupectvách v S., v B., ale i na iných miestach.

Keďže zo skutkovej vety obžaloby je zrejmé, že jedným z miest, kde mal byť žalovaný trestný čin spáchaný, je aj Ž., bolo treba miestnu príslušnosť na vykonanie konania v prvom stupni v predmetnej veci určiť spôsobom predpísaným v ustanoveniach § 18 ods. 1 a § 22 Trestného poriadku.

Podľa § 18 ods. 1 Trestného poriadku konanie vykonáva súd, v obvode ktorého bol trestný čin spáchaný.

Podľa § 22 Trestného poriadku, ak je podľa predchádzajúcich ustanovení daná príslušnosť niekoľkých súdov, vykonáva konanie z týchto súdov ten, na ktorom podal prokurátor obžalobu, alebo ktorému bola vec postúpená nepríslušným súdom.

Vzhľadom na to, že za miesta spáchania trestného činu treba v danom prípade považovať miesta vo viacerých obvodoch okresných súdov, uplatní sa ustanovenie § 22 Trestného poriadku, a teda konanie vykonáva ten súd, na ktorom podal prokurátor obžalobu, to znamená Okresný súd Ž.

Treba poznamenať, že tento súd, ako príslušný súd, už nemohol postúpiť vec Okresnému súdu S. ani v prípade, ak by bolo zistené, že aj v obvode tohoto súdu mal byť trestný čin spáchaný, teda, že aj tam došlo k neoprávnenému rozširovaniu autorských diel v rozpore s autorským právom, lebo založenie príslušnosti s poukazom na § 22 Trestného poriadku postúpením veci predpokladá jej postúpenie nepríslušným súdom a takým Okresný súd Ž. nebol.